

Viiden kuukauden ikäisen lapsen äiti tulee hakemaan Nutrilon Pepti 1 -äidinmaidonkorviketta, jonka lääkäri on määrännyt lapselle altistus-välttämiskokeen jälkeen. Korvike on ollut käytössä noin kuukauden ja vaikuttanut aluksi sopivalta, mutta nyt lapselle on ilmaantunut taas iho- ja suolisto-oireita. Äiti pohtii, voisiko käytössä olevan korvikkeen sijaan kokeilla soija- tai riisimaitoa. Hän on kuullut, että täysin maidottomat vaihtoehdot ovat kalliita.

Lehmänmaitoallergia on yleisin varhaislapsuudessa esiintyvistä ruoka-allergioista. Se johtuu elimistön poikkeavasta reagoinnista maidon proteiineihin, josta on seurauksena immunologinen tulehdusreaktio. Allergia havaitaan yleensä joko urtikaria tai suolisto-oireina, kuten oksenteluna ja ripulina.

Oireet ilmaantuvat muutamien viikkojen kuluessa lehmänmaidon lisäämisestä ruokavalioon, mutta myös rintaruokinnassa olevat lapset voivat saada oireita, jos äiti käyttää maitotuotteita. Lapsilla ensimmäiset oireet ilmenevät keskimäärin kolmen kuukauden ikäisinä. Alle 3-vuotiaista lapsista noin 2,5 prosentilla todetaan lehmänmaitoallergia. Näistä alle 2 prosenttia on niin allergisia, että he tarvitsevat aminohappopohjaisen valmisteen. 85–90 prosentilla oireet lievittyvät kolmanteen ikävuoteen mennessä.

Hoitto

Hoitona on maitoa sisältävien tuotteiden välttäminen sekä 1–2 ikävuoteen asti imeväisten erityisvalmiste, jonka käyttöä ei kuitenkaan tule aloittaa ilman lääkärin diagnoosia, sillä tarpeettomat välttämisruokavaliot haittaavat turhaan lapsiperheen arkea.

Ensisijaisesti korvikkeena käytetään maitopohjaisia valmisteita,

joista joko hera- tai kaseiiniproteiinit on hydrolysoitu. Yli 6 kuukauden ikäisille voidaan myös antaa soijamaitoa. Muiden nisäkkäiden maitoa ei suositella, sillä ne ovat imeväisille ravitsemuksellisesti riittämättömiä ja aiheuttavat usein ristiallergiaa. Synteettiset aminohappovalmisteet otetaan käyttöön vasta, kun on todettu, etteivät maitopohjaiset valmisteet sovellu lapselle.

Asiakkaan käyttämä korvike

Nutrilon Pepti 1 kuuluu maitopohjaisiin herahydrolysoituihin erityisäidinmaidonkorvikkeisiin. Korvikkeessa maidon heraproteiinit on pilkottu siten, etteivät ne laukaise allergista reaktiota, ja siten se sopii useimmille lehmänmaitoallergisille. Valmisteen käyttö on alle vuoden ikäisillä tarpeen, mikäli äidinmaito ei sovi lapselle herkistymisen vuoksi tai imetys ei muuten onnistu. Korvike soveltuu myös käytettäväksi maitoallergian diagnosoinnissa altistus-välttämiskokeen altistusvaiheessa.

Korvike valmistetaan ennen jokaista ruokintakertaa sekoittamalla jauhe veteen. Annos on yksilöllinen ja vaihtelee riippuen lapsen kehitysteestä, suositeltu annos alle 6 kuukauden ikäisille on 600–1 200 millilitraa korviketta vuorokaudessa. ♦

KERRO ASIAKKAALLE

- Normaalin kehityksen turvaamiseksi alle 1-vuotiaiden ruokavalion täytyy sisältää päivittäin joko äidinmaitoa tai imeväisille tarkoitettua erityisvalmistetta.
- Täten soijapohjaisen korvikkeen käyttöä harkitaan vasta vähintään 1-vuotiaalle. Lisäksi tällä hetkellä ei ole markkinoilla korvattavia imeväisikäisille tarkoitettuja soijapohjaisia valmisteita.
- Riisijuomia ei suositella alle 6-vuotialle, sillä ne sisältävät raskasmetalleja, joskin vain pieniä määriä.
- Olisi syytä hakeutua lääkäriin, jotta välttämis-altistuskoe voidaan toistaa käytössä olevalla korvikkeella. Jos tulos on positiivinen, korvike vaihdetaan synteettiseen aminohappopohjaiseen valmisteeseen.
- Aminohappovalmisteet ovat kalliimpia, mutta Kela myöntää niistäkin korvauksen. Lääkäriin hakeutuminen on tärkeää myös siksi, että korvauksen saamiseksi tarvitaan lääkärin B-lausunto erikoissairaanhoidon pediatrian yksikössä suoritetusta tutkimuksesta, jossa on todettu lehmänmaitoallergian lisäksi yliherkkyys hydrolysoiduille lehmänmaitovalmisteille.
- D-vitamiinin ja kalsiumin saannista tulee huolehtia.

Lähteet:

Evira: Monipuolinen ruoka pitää raskasmetallin saannin aisoissa, 2013. www.evira.fi ♦ Kansaneläkelaitos: Lääkekorvaustiedotteet. Nutrilon Soija -valmiste poistuu markkinoilta, 2015. www.kela.fi ♦ Kuittinen M: Lapsen vatsavaivat ovat harvoin allergiaa. Suom Lääkäril. 66(50-52):3841-3845, 2011 ♦ Kuittinen M: Lehmänmaitoallergia. Lääkärin käsikirja. Kustannus Oy Duodecim, 2013. Päivitetty 29.5.2013 www.terveysportti.fi ♦ Ruokaallergia (lapset). Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecim ja Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry:n asettama työryhmä, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Helsinki 2004. Päivitetty 3.2.2015 ♦ Vandenplas Y, De Greef E, Devreker T: Treatment of Cow's Milk Protein Allergy. Pediatr Gastroenterol Hepatol Nutr. 17(1):1-5, 2014. DOI: 10.5223/pghn.2014.17.1.1 ♦ Voutilainen H: Erytyiskorvikkeet lehmänmaitoallergisille lapsille. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2014a. www.terveysportti.fi ♦ Voutilainen H: Maitoallergisen ruokavaliota. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2014b. www.terveysportti.fi

Asiakas apteekissa -palsta kirjoittavat Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijat lääkehoito-opintojakson kotitenttinä. Asiasisällön tarkistavat opintojakson opettajat FaT Kirsti Laitisen johdolla.